„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 158. У Новом Саду у петак 11. (23.) октобра 1885. ГОДИНА XX.

СРБИЈА НА КРИВОМ ПУТУ.

Они, који данас у Србији воде и предводе, завели су већ од више година земљу на криви пут. По хладном небратском ваздуху кретала се српска политика, а ватра која данас гори са њеног „чела,“ више личи „врућици“ но правом одушевљењу. Српска политика је болесна, слаба, а ова снага и бујност коју данас видимо код ње, *само је* тренутна. То је уплив лекарије, и *то онаке* лекарије, која освежи и окрепи болесника само за часак, а после га још већма изнури и ослаби. Оних 25 милијона, који су додати Србији по рецепту бечке Лендербанке, освежиће је само тренутно, а одмах затим проузроковаће несретној земљи још гори терет и малаксалост. . .

На телу Србије видимо већ укочених делова. Читаве политичке странке не мичу се; слободно кретање новинарства онемогућено је. Та зар је могуће замислити н. пр, да Ристић и либерална странка одобравају све ово, што се данас у Србији дешава? Изгледа да одобравају до душе, али је то одобравање неприродно; то одобравање повиче отуда, што у Србији суде данас преки судови, и што Гарашанин у својој обести стреља као издајника сваког, који ма и једном речју осуди најновији напредњачки покрет . . .

По оном кривом путу, на коме се сад налази Србија, опасно је ићи напред. Тај пут не води добру, не може одвести добру. И наши ће се читаоци сећати, да се ми нисмо могли да загрејемо за Гарашанинову политику ни онда, кад је српска војска стајала према Старој Србији. Србија је на Балкану усамљена, та чак и са Црном Гором нема ни везе, а камоли пријатељства . . . Требало би створити најпре друге одношаје, друге пријатеље, па онда мислити на — Косово. Србија нема данас *другог* пријатеља осим Беча. И све донде, док друкче не буде, било би Србији зло, кад би учинила ма шта против воље Беча, а било би јој канда још горе, кад би радила по наговору Беча.

То је била наша излазна тачка, кад смо пре једно десет дана оцењивали српску политику. И ми смо одмах рекли: Ако Србија уђе у Стару Србију, ту се неће светити Косово, него ће њени војници чувати Аустро-Угарској бокове. Међутим Аустро-Угарска није увиђала згоду, да у овај пар иде по Истоку напред, па није допустила ни Србији, да иде на Стару Србију.

Но напредњаци су без икаквог дубљег предомишљања извукли војску Србије на границу, и сад треба да буде некоме по глави. „Све једно је ако ће бити и Бугарима,“ мисле они. И тако видимо данас чудо и покор, где српска војска стоји спремна, да нападне Бугарску.

Једва је прошло десет година, како је Србија кренула преко Суповца војску у Бугарску, да ослободи и уједини Бугаре. А данас ето је где стоји на бугарској граници, у циљи, да спречи бугарско уједињење. . . Кнез Бугарски пише писмо српском владару, у коме га моли да одустане од проливања братске крви; српски му владар враћа то писмо натраг. Данас Србија пише ноте, да хоће да очува берлински уговор, овај уговор, који је Србин дуго и дуго клео, па и данас куне и проклиње. Дабогме, да је српска врјска далеко јача, спремнија и надмоћнија од бугарске И ако дође до проливања братске крви, српски ће војници моћи далеко дубље забости нож у братско тело. Ко мисли да је то слава, на част му; нас то не може да одушеви, тим мање, што се из тога свега може излећи трећи враг, може се излећи оружана интервенција ове ил оне силе, а Србија је јако слаба у правим, искреним пријатељима.

Истина, да у Србији иде све наопако; истина да српска ствар стоји данас зло, али томе нису Бугари криви А шта ће бити на крају? — питамо ми. Може да буде, да Србија спречи уједињење. Бугара, па да не добије ништа; а може да буде напослетку, да уграби ил добије видински округ. И то ће бити само у најбољем случају, то ће бити ако узбуде ишло све онако, како Гарашанин хоће.

Па да ли се могу Срби задовољити тиме? Хоће ли после коракнути српска ствар унапред? Ми смело тврдимо — не. Лако је данас обесном Гарашанину и друговима бацити камен у воду, ал је питање, ко ће га после извадити. Лако је данас устати као непријатељ Бугарске, али је питање, хоћел се моћи ма и у најодсуднијем тренутку склопити пријатељство између те две земље, које ће сигурно пропасти, ако се не узбуду сложиле.

Ето, овако ми гледамо на данашњи болестан, грозничав, неприродан покрет Србије. И докле год се тај покрет буде кретао у садањем правцу, он нас не може одушевити, па макар највећа срећа пратила српско оруже. Ми ћемо у крајњем случају сломити перо, па не писати више о тој црној, братској завади, али одушевљења не тражите од нас, јер та „српска ствар“ није — српска. Да се ту нису умешали небратски прсти, све би морало ићи друкчије.

Ј. Т.

КАКО СЕ УПРАВЉАЛО НАШИМ НАРОДНО-ЦРКВЕНИМ ДОБРИМА?

IV.

Што смо у прошлом чланку рекли за фрушкогорске манастире, стоји и за друге наше манастире Земља ораница већином се налази у туђим рукама, њу туђе руке обрађују. Овде разумевамо издавање земље под аренду, на поле и на трећину. Тако од свију манастира, који највише ораће земље имају, само манастир Грегетег највећи део оранице има у својој режији; други манастири Крушедол, Ковиљ, Св. Ђурађ и Бездин дају или сву земљу под закуп, или тек мали део сами обрађују. Да споменемо овде и манастир Бођан. За њега се вели, истина, да није ништа под аренду издао али је за то уведен систем наполичарски у сејању кукуруза, а делимице и у сејању друге врсте хране, поред свега, што манастир има своја средства, да земљу сам ради. Има манастир довољно и бироша и кочијаша, довољно и марве и оруђа, тако да за све то често нема доста посла, па ипак страни наполичари са манастиром хасву деле Ми ово просто не разумемо. Ако манастирска управа одиста боља рачуна налази, да даје земљу на поле, онда нашто толико слугу, зашто толико марве и оруђа? То исто важи и за манастир Ковиљ Од 640 јутара оранице има овај манастир 322 јутра под арендом. Остали део сам обрађује али тако, да од те земље даје доста и наполе, па ипак држи он 6 бироша и 3 кочиша дакле 9 спрегова, а осим свега има манастир нарочитог надзорника економије, коме плаћа 150 ф. годишње и даје му иначе све, што му треба за живљење. Нека рачуна како ко хоће и колико ко хоће, али ми велимо, да је то расипање, да управа манастирска не зна рачунати, и г. известилац има потпуно право, кад каже не само да је 9 спрегова много за оно мало земље, већ да је и сам надзорник економије са свим излишан. Али неред, коме је овде узрок комоција у првом реду, а после и незнање, влада скоро у свима нашим манастирима па зашто не би владао и у манастиру Ковиљу?

Као што видимо, манастирске се оранице дају већином под закуп, а тек мањи део налази се поред давања на поле и на трећину у обрађивању саме манастирске управе.

Нас би и сувише далеко одвело, кад би стали овде рачунати, колике би хасне наши манастири имали кад би сами обрађивали своју земљу, па према томе да видимо, би ли боље било да заиста сами земљу обрађују или да је дају и даље под аренду. Зато ми то не ћемо чинити, него ћемо само нешто о томе овде напоменути и то са чисто економског гледишта.

Поред најстрожијих обвеза од стране закупника, ипак ће овај увек гледати, нарочито, ако земљу није на дуже времена закупио, да земљу опљачка и исцеди или ако не то, а оно никад неће ићи за тим, да земљу одржава у снази, да ова остаје у равнотежи између њеног примања и издавања, а ово је данас економско правило, и сваки, који од тог правила одступа не жели ни својој земљи па ни себи добра. Но једино поседник може се тога правила држати. Закупник тек до некле. Узмимо сада још к томе и нехатост манастирских управа у том погледу, па можемо од прилике знати, какве наше манастирске земље морају бити поред свега, што су иначе по саставним деловима њиховим добре. Ево шта се у том погледу вели за манастир Крушедол у самом извештају: „Земља манастирска је исплакана и искварена, с' тога не може толико да роди, колико би по њеном квалитету родити имала. Кривица је главна у том, што се земља врло лоше ради и у невреме. Стрњике се не подоравају на време, не угари се онда кад треба и не оре се кад треба. Земље су пуне зубаче, паламиде, абдике и другог корова.“ Ми не знамо, да ли се то односи на свих 1705 ланаца, или само на оних 600, које сам манастир обрађује — али свеједно је, ако се нова земља, која се издаје под аренду и не налази у тако жалосном стању, зато само што је још нова, али ће доћи време, где ће се и за њу моћи рећи онако исто, као и за оних 600 ланаца. Но још нешто. Манастир Ковиљ давао је до год. 1881. неком Крумесу 321 ланац за 2600 фор. под аренду, дакле ланац по 8 фор. Комисија се у извештају чуди како то може бити, да је тако јевтина аренда за тако добру земљу, као што је земља манастира Ковиља. Комисија није хтела да тражи узрока томе, а и ми нећемо, него ћемо само рећи, да издавањем манастирске земље под аренду може најлакше бити, да је цена у уговору друкчије назначена а друкчије опет да постоји у самој ствари. Тајну је овде најлакше држати а и најтеже пронаћи и позвати некога за то на одговор.

Свакако арендом се долази брзо до новаца и то увек до веће своте новаца. То је свакако најлакши начин да се загуше потребе манастирске — а управама наших манастира друго ништа и не треба. „Труд“ и „мука“ наших калуђера не само да се на тај начин исплаћује, него и преплаћује, па они према томе и не траже више. Што међутим у манастирским земљама лежи то-

ЛИСТАК.

ГОСПОДИН ШАПЛЕТ.

Од Јована Бокача.

Италијанац Мушћато, кога су тако због његовог дугог живљења у Француској прозвали Французи, постао је у Паризу врло угледан и богат трговац а такођер и племић. Кад су га позвали, да прати краљевог брата, који се на позив папе Бонифаца вренуо на војну против Тоскане, приметио је, да су његови трговачки послови у многом заплетени, као што је то већ код трговаца обичај. Пошто их у брзини није могао довести у ред, то се решио, да уређење остави пуномоћницима. Свачем се умео досетити. Једино му је то задавало бриге, кога да остави, да му покупи дугове од неколико Бургундаваца. Познавао је Бургунђе добро као вероломне и парничаре, па се није могао одмах сетити, ко би им могао најбоље доскочити. Дуго је премишљао, па се најзад сети некога Шаплета из Прата, који је у Паризу у његовој кући често бивао.

Шаплет је био бележник, а у тој своју званичној делатности сматрао би за срамоту, кад се његово какво писмено не би за фалишно пронашло. Таква писмена правио је он, колико год ко хтео и радије за бадава, дочим би то други за силне новце тек чинио. Лажну заклетву полагао је кад је ко хтео, па по што је тада у Француској заклетва као светиња важила, а њему до једне више или мање криве клетве није стало, то је на неправди добио све парнице, где је позван био, да истину по души својој са заклетвом потврди. Особито му је било било, да сеје раздор и непријатељство између рођака, пријатеља и других људи, па што је више несрећа проистицало одатле, с тим је већа његова радост била. Позив, да буде учесник у каквом убијству ил другом којем срамном делу, није никад одбио и био је први на месту. Често је пристајао, да кога својеручно истуче, рани ил убије. Беше највећи безбожник и ружио је све, што је свето. У цркву никад није ишао и подсмевао се најгнуснијим речима свим светим обичајима. У биртовима и другим порочним домовима међу тим био је као код своје куће. Али на што толико речи? Доста, био је најгаднији човек на свету. Само моћ и углед господина Мушћата помогло му је, те су га приватне особе и судови штедили, кад је учинио што криво.

Господину Мушћату учини се овај Шаплет за најзгоднијег човека, који би са пакосним Бургундцима могао извићи на крај. С тога га је позвао и рече му: „Шаплете! Ти знаш, да сам намеран, да одавде отпутујем, но између других имам да покупим дугове и од неколико Бургунданаца. То су лукави и лажљиви људи. Ја не знам другога, који би могао боље од тебе утерати те дугове. Ако имаш времена и воље, то се заузми за ту ствар. Ја ћу ти дворску препоруку набавити и даћу ти приличан део од оне своте, коју ћеш ти у моје име утерати.“

Шаплет је пристао без предомишљања. После нужног договора узео је Мушћатову пуномоћ и краљеву препоруку, па пошто је Мушћато отпутовао из Париза, отишао је и он у Бургундију, где га нико није познавао. Против свога обичаја почео је добротом и благошћу да утерује дугове, као да је хтео своју пакост тек на послетку да покаже. Међу тим је Шаплет дошао у кућу два брата из Фајоренције, који су новац на кајишарску камату узајмљивали. Из пријатељства према Мушћату указали су му све почасти, премда су га кроз провидили. Но Шаплет се изненадно пороли. Браћа су одмах позвали лекаре, неговали су га и чинили су с е, само да би оздравио. Али све беше залуд. Шаплет је био већ стар, а живео је врло расвалашно. По лекарском мишљењу сваког се дана све ближе примицала смрт, па су се оба брата с тога јако забринула. Једног дана у близини коморе, у којој је Шаплет лежао, заподео се између њих овакав разговор: „Шта да радимо?“ рече један „Ми смо свакако у врло неповољном положају. Да га тако болесног из наше куће истерамо, то не само што би нахудило нашем гласу, него би и лудо било с наше стране. Јер који су видили, како смо га испочетка примили и бринули се за његово исцелење, ти неће моћи наћи разлога, за што га сад терамо из куће. С друге стране он је такав безбожник, да се сигурно неће хтети исповедити, нити свете црквене сакраменте примити, а ако умре а не исповеди се, то његову лешину неће ни једна црква примити, него ће га као цркнуто псето у јаму бацити. А ако ипак усхте да се исповеди, то су његова недела тако велика и тако гадна, да се не може очекивати, да ће се поправити. Такођер се неће ни један калуђер или поп наћи, који би могао или хтео да га од грехова опрости, а умре ли без опроштаја, то ће опет одмаршираити у јаму. На кратко, било како му драго, народ ће се овде против нас подићи, јер и тако смо због нашег заната омражени, па ће онда викати: Ми нећемо више међу нами да трпимо те талијанске псине, које и црква већ оставља. Упашће у нашу кућу, и не само што ће нас опљачкати, него можемо и животом платити. Свакако ће по нас рђаве посљедице наступити, ако Шаплет умре.“

Као што је речено, Шаплет је наблизу лежао, па је све чуо. Дозвао је браћу и рече им: „Ја не желим, да због мене страхујете или у какву неприлику доспете. Чуо сам ваш говор о мени, па сам уверен, да се може тако догодити, као што ви претпостављате. Али нека буде друкчије. Ја сам за мог живота толико грешио, да сад, пошто ћу умрети, није ми стало до једног греха више или мање. Дозовите ми једног калуђера, али најпобожнијег и најчеститијег. Остало оставите на мене. Ја ћу зацело вашу и моју ствар у ред довести, да ћете ви потпуно задовољни бити.“

Браћа се нису многом надала, али ипак одоше у манастир и замолише, да се побожан и разуман калуђер пошље у њихову кућу, где један болесни Талијанац жели да се исповеди. Дадоше им неког постаријег оца, који је свет и примеран живот водио. Беше то велики наученјак, поштовања достојан калуђер, кога је читава варош као свеца поштовала. Тог су болеснику довели.

лико благо закопано, што то благо други, па чак и Чивути полако црпу и ваде, — ко би још о томе водио рачуна? Главно је, да је калуђерима добро, да поред лепе комоције они налазе свога ужитка и то лепог ужитка.

Што се земље тиче, коју сами манастири обрађују, једино на једном месту у извештајима нађосмо, по ком се систему обрађује она. У извештају г. др. Н. Максимовића о прегледу манастира Лепавине стоји на једном месту: „Као што свуда у манастирским економијама, тако и овде у Лепавини тропољно господарство се води, само што се овде угари као на другим местима на време не ору.“ Према томе и само из тога можемо видети, да је на свима нашим манастирским добрима заведено трећачење (Dreifelderwirthschaft) Нами то чудновато изгледа. Данас трећачење постоји још по селима. Ту је тешко други систем завести, и ми познајемо више економа, који поред најбоље воље морају остати при трећачењу, пошто им се земља састоји из појединих парцела, растурених по сеоском атару. Наши манастири не би морали то чинити, јер, са малим изузетком, земље се манастирске састоје из повећих комађа тако да ту на интензивно обрађивање земље, на рационалну земљорадњу не би никакви упливи с поља могли утецати. А има већ и израђених операта за преустројство наших манастирских. Два стручњака као бивши надзорници народно-црквених добара израдили су исте операте, само на жалост ти операти леже и дан-данас где-год у каквој канцеларији, где су и бог и људи на њих заборавили, а наши калуђери терају и даље своје по старом обичају. Па бар да и овако видимо више и бољег рада, више марљивости, али ни тога нема. За манасиир Лепавину напоменули смо већ, како се угари на време не ору, а ево шта још у извештају за тај манастир стоји: „економски је рад у истом манастиру беспримерно скуп и то долази од тога, што нема никога, ко би над раденицима настојавао да раде и ко би рад пољски разумевао, да надничарима покаже и од њих се варати неда. У том истом манастиру за 134 јутра оранице има 4 спрега воловска и један спрег коњски мада се више него 40 ланаца оставља под угар, коју у осталом не раде. Ово доиста може бити само у српском манастиру! Није боље ни у манастиру Ковиљу. И за тај се манастир у извештају каже да од 328 јутара оранице, оставља 80—120 угари, „која се по правилима економије не ради.“ О томе валда није нужно више говорити.

У извештајима једино се вели за манастире: Привину Главу, Ораховицу и Војловицу да земљу обрађују као што треба и да је држе у реду. Парочито за манастир Војловицу вели се у извештају, како се ту манастирска управа стара, да временом сву земљу узме сама у обрађивање, па према томе и увећава сваке године фундус инструктус. Тако је год. 1880. манастир инвентирао у економију скоро 5000 фор., јасан доказ, да је манастирска управа вољна, да унапреди и подигне манастир.

Наполичарски систем никако не можемо одобрити. То је пљачкање земље, јер није могуће и нема начина, да се земља одржава у снази: да се ђубри. Ипак он постоји у многим нашим манастирима, што је опет знак, да наше манастирске управе свакојако траже себи олакшице у економисању и управљању манастирских добара. Где ћемо се у том зауставити, и куда ће нас такво управљање одвести — мислимо, да није тешко погодити.

Вул.

Догађаји на Балкану.

Предлог о административном уређењу уједињене Бугарске зготовила је већ бугарска влада и чим се уједињење призна, поднеће га на расправу првој седници собранија.

* * *

Јављају из Атине, да војници са највећим одушевљењем иду на границу. Вест, да ће се сједињење Бугара признаги, а да Грчка неће добити никакве отштете, произвела је највеће огорчење. 19. о. м. саветовао се министар-председник Делиани са краљевим тајником.

* * *

Јављају из Букурешта, да се 19. о. м. турске и бугарске чете побиле на граници. Са обе стране остало је више мртвих и тешко рањених.

* * *

Из Варшаве отишло је 17. т. м. у Румелију двадесет и два руска официра, да ступе у Бугарску војску.

* * *

Нота заступника велесила гласи у целости овако:

„Велесиле су извештене, да је султан закључио, да ће све оно учинити, што му као суверену припада, а неће прибећи сили. — Пошто су велесиле же у султанову, да изгреди и побуне, које су једну покрајину узбуниле, престану и да се мир и поредак успостави, — са одобравањем примиле; то осуђују сваку повреду постојећих уговора, а оне, који су на обе стране Балкана моћни, чине одговорним за онај рад, којим се смерало на побуну суседних покрајина.

Пошто велесиле хоће, да се мир одржи, то позивају вође бугарских чета, да од сада на румелијској граници не оружају и не концентришу чете. Велесиле упозорују бугарски народ на своју одговорност и опомињу га, да не учини таке непромишљене кораке, за чије би последице сам бугарски народ сносио без помоћи са стране.“

* * *

„Нова сл. Преса“ пише, да је горња нота цариградске конференције учинила у Бугарској утисак, какав ни велесиле нису очекивале. — Бугарска је примила савет велесила, и закључила је, да своје чете из Румелије повуче, и да чека крајњу одлуку велесила у погледу румелијског питања. Из најсигурнијих извора дознаје „Келн. Цајтг.“, да ће се придржавати мира, да неће никакве мере за рат предузети, и да ће Србија све трошкове ок мобилизације сносити, ако се равнотежа на Балкану одржи и берлински закључци не прекораче. — У противном случају наступиће Србија војну акцију. Услед тога се очекује, да ће се у Цариграду састати европска конференција, која ће решити, да ли да се status quo одржи, или да се у Румелији ново стање успостави, у којем би случају и Србија добила раширење граница. Ако су ове вести, тицајући се наше Србије, истините, наступиће на Балкану пауза, за које ће време Европа донети своје закључке.

* * *

Пре него што је позната понуда кнеза Александра за заједничку акцију краљу Милану хтела бити послана, брзојавио је бугарски кнез краљу Милану ово: „Мој бивши министар Греков путује сутра у јутру у Ниш, да преда једно писмо од мене.“ — Милан је одговорио: „Жао ми је, што морам одбити мисију бившег министра вашег вел. г. Грекова“.

Иста понуда гласи у изводу:

„Становништво Бугарске узнемирено је на вести, које долазе из Србије. Ја сам се решио, да ти то саопштим. Становништво слабо верује овим вестима, којима се циља, да се веза пријатељства и крви две братске земље покида. — Ја се обраћам на тебе, драги пријатељу, са молбом, да ме овластиш, да могу те узнемиривајуће вести демантирати и на мњење у Бугарској на аутентичан начин упливисати. Догађаји у Румелији и уједињење обе Бугарске, немају никакве зле намере према Србији. Ја те уверавам о моме потпуном пријатељству и о братској љубави. Мој бивши министар Греков, који ће ти предати ово писмо, има налог, да отворено и јасно даде израза нашем мишљењу према Србији.“

* * *

„Пешт. Лоју“ брзојављају из Цариграда о: Јучерањи преговори заступника велесила трајали су три сата. Као што се дознаје, заступници су се сложили о предлогу, који ће се велесилама, ради решења бугарског питања поднети.

* * *

Јављају из Цариграда да више велесила желе, да Порта поднесе конференцији предлог, да се status quo ante са турским трупама успостави. Порта неће да поднесе исти предлог, јер држи да би било велесила, које би предлог одбиле.

* * *

Цариградски посланик српске владе Грујић, одлази сваки дан у тамошње министарство иностраних дела, те преговара по налогу своје владе. — У Цариграду се држи да ће Србија наступити акцију против Бугарске.

* * *

Из Пловдива јављају „Н. сл. Преси“, да Србија никако не може захтевати проширење својих граница на терет Бугарске, јер видински и трнски округи имају 120,000 бугарских становника. Комесар Странски је изјавио, да је рат браће Срба и Бугара неизбежан, ако велесиле не интервенишу. Бугарска ће сваку стопу своје земље бранити. Кнез Александар узима главну команду над војском на српској граници.

* * *

Из Софије јављају, да је министарско веће закључило да ће позвати народну гарду, ако се српске трупе на бугарској граници концентришу.

Сабор у неглижеју и фраку.

(Пише Јаша Томић.)

III.

Не верујем да је било и једног посланика, који поред своје путничке торбе није понео на сабор још пуно уздржљивости и много добре воље за савлађивање тешкоћа. Да нам неће бити лако, то смо сви знали. Рекао сам већ једном приликом, да је последњих година пала читава киша незаконитости, и да је та киша јако испроваљивала пут, којим смо требали ићи.

Али да ће наш рад бити тако тежак, тако непријатан, тако уморан, то се нисмо надали. Кад год је клуб народне странке почео да ради, могли сте чисто чути како дрхће под неким теретом, а сваки од нас кретао се тако лагано, као да вуче на леђима грдан камен. Па да је бар био камен. Него нам се попела на врат поштована господа Ђурђевић и Касапиновић, Живко Богдан и још многи други. То нас је тако уморило, тако изнурило, па на послетку тако политички погурило, да нас за две недеље многи од народа није могао више познати. Било је дана кад смо се трли у клубу по 6 и више сати, па кад смо одлазили у саборске седнице, тада нам, истину да вам кажем, није било више ни до чега.

Ја веома добро увиђам корист која долази отуда, што се свака странка најпре у клубу посаветује, па тек онда одлази у седнице. То много олакшава саборски рад. Али у клубу „народне странке“ нису били људи једног начела, него је ту било људи и с (мартиновог) брда и с (сомборског) дола. На жалост тако је. Сви смо се ми до душе потписали под једном клупском заставом; сви смо се ми обвезали својим часним именом, да ћемо пре сваког даљег раде тражити, да се отклони повреда, која је учињена именовањем патријарха. Јест, на то смо се обвезали. Ал кад је дошло до извађања, устадоше из наше средине људи, те ударише у запомагање и кукњаву. Они исти, који се обвезаше потписом, да ће рушити Анђелића, завапише уједаред: „Не тако браћо! Јер ако ви то покушате, знајте, да ћете упропастити автономију“.

Ја смем тврдити, да се такав покор није до данас догодио ни у једном саборском клубу. Узмимо да неко за 24 сата, па хајде да кажемо и за пет мунута, промени своје начело. Рецимо неко увиди, да је рђаво и непаметно ово, на што се обвезао. Али тада је дужан *изаћи пред клуб и рећи: „Браћо, ја сам се предомислио. Не могу више с вама, те молим да ме бришете из клуба“*. То је свуда парламентаран ред, а тако је и право.

Међутим ни један од горње господе, није поступио тако. Него се браћа направише проста, те удри доказуј, како је убитачно тражити отклоњење автономних повреда. Говорили су сасвим онако, како је писало „Наше Доба“, а као да су у клубу Германоваца. То је дабогме била нечувена дрскост, то је било противу свију парламентарних правила и не може се доста оштро осудити. Али се још далеко јаче мора осудити то, што смо ми остали допустили, да се усред наше војске виче: „бежимо браћо, јер не можемо ништа учинити“. Да је у нами било праве одлучности, ми смо требали тој господи да покажемо врата и да им рекнемо: „Чланови твог клуба заверише се потписом, да ће у првом реду устати

Ушавши у Шаплетову собу, почео је да га храбри и паташе га за тим, колико је већ протекло, откад се последњи пут исповедио.

Шаплет, који се читавог свог века није исповедио, одговори: „Пречасни оче! Иначе сам имао обичај, да се недељно бар једанпут исповедим, по неки пут и чешће, али откад сам пао у кревет — а томе има отприлике осам дана — нисам се на жалост исповедио. Болови моји беху и сувише велики.“

„Ти си добро чинио, сине мој,“ рече калуђер. „Делај тако и у будућности. Но пошто си се тако често исповедао, то нећу имати много да те питам.“

„Не реците то, пречасни оче,“ одговори Шаплет. „Ја се нисам никад исповедао, да нисам хтео увек признати све моје грехове, којих се сећам од часа мог рођења па све до дана исповеди. С тога вас молим, добри оче, да ме тачно о свему питате тако, као да се никад нисам исповедао. Не обзирите се на моју болест. Пре ћу раскидати своје месо, него што ћу себе штедити а што би нахудило мојој бесмртној души, коју је наш спас својом драгом крвљу откупио.“

Ове се речи побожном човеку јако допале, те је Шаплета с тога веома хвалио. За тим га запита калуђер, да ли је грешио у погледу прекомерне љубави према женскињама.

Шаплет одговори с уздахом: „У томе, оче мој, срамотим се, да вам истину кажем, јер се бојим, да ће као самохвалисање звучати.“

„Говори само“, храбрио га је калуђер. „Ко истину говори при исповедању или при другим приликама, тај никад не греши.“

„Кад је тако, онда вам смем признати, да сам још тако невин, као што сам био кад сам из материне утробе изашао.“

„Благословен да си! Добро си чинио. А твоја је невиност с тим заслужнија, јер ти, да си хтео, могао си противно чинити, пошто ниси као ми везан за монашка правила.“ За тим га питаше, да ли није тврдично и кајишарио, да ли није више искао, него што је право, или задржао, што не би смео задржати.

„Пречасни оче! Жао би ми било, кад би сте о мени криво мислили, што станујем у кући ових кајишара. Ја с њима немам ништа заједничког, шта више, стављам им на душу, да се окану свог срамног заната. Да ме није бог с овом болешћу спречио, ја бих можда у својој намери успео. Вами могу рећи, да ми је мој отац оставио лепо имање, од којег сам после његове смрти већу половину као милостињу разделио. После тога за одржање свог живота и за потпомагање сиромашних хришћана отпочео сам трговати. Што сам заслужио, увек сам делио са сиротињом. При томе ме је милостиви господ бог благословио, те се моји одношаји знатно поправили.“

„Добро си чинио“, рече калуђер. „Али да се ниси често љутио?“ „На жалост, често“, одговори Шаплет. „Ко се може умерити, кад види да људи сваки дан најгаднија дела чине, кад спази, да се не држе божјих заповеди и да се његовог суда не страше? Десет пута дневно волео сам да сам мртав но жив, кад сам видео, како се младићи у светском греху ваљају, кад сам чуо, како се заклињу и псују, кад сам видео, како у бирт одлазе а цркву обилазе, те иду радије путем светског порока но божјим.“

„То је племенита срдба, мили сине мој. Ја ти због тога не могу наложити, да се кајеш. Али реци ми, да те није какогод та срдба занела, те да си псовао, тукао или убио кога?“

„Ах, пречасни оче, ни помислити! Ја вас држим за божјег човека, а ви тако што претпостављате о мени? Да сам ма из далека на тако што помислио, зар би ме господ бог тако дуго у животу одржао? Само злочинци и грешни људи могу тако што учинити. Кад год сам таковог човека угледао, увек сам рекао: иди, Бог нека те поправи!“

„Бог те благословио, сине!“ рече му калуђер тронуто. „А сад ми реци, да ли си кадгод лажно сведочио, да ли си о коме зло говорио или се са туђом муком обогатио?“

„Ах да, згрешио сам у том погледу, т. ј. што се тиче оговарања. Имао сам суседа, који читавог дана ништа друго није радио, него је неправедно тукао своју жену, особито кад је напит био. Ја сам једном из сажаљења са том женом рђаво говорио о њеном мужу.“ „Ту ти не може бити замерке“, рече калуђер. „Али по што си трговац био, реци ми, да ниси кога преварио, као што је то код трговаца већ обичај?“

„Јесам, пречасни оче. Како се звао, не знам. Донео ми је новаца за купљено платно. Ја новац нисам ни бројао, већ сам га турио у чекмеџе. После месец дана нашао сам четири паре више у чекмеџету, него што је требало бити. То сам дао на милостињу, пошто сам новац тај читаву годину чувао а више нисам видео оног, чији је био.“

„То је маленкост, а није ни грех, већ добро дело“, одговори му калуђер. Осим тога питао га је калуђер о разним другим стварима, на која је питања Шаплет у истом смислу одговорио.

„Још један грех имам на души својој, а који вам нисам исповедио“, узвикну Шаплет устрашено.

„А тај би био?“ питаше калуђер.

„Сећам се, да сам једне недеље око девет сати заповедио свом слузи, да почисти авлију, те сам се тако огрешио о нужно поштовање, што дану господњем морамо одавати.“

„Ах! то не значи ништа“, одговори му пречасни отац.

„Не реците то“, примети му Шаплет. „Недељу морамо поштовати, јер је тог дана наш спас из мртвих ускрсао.“

„Имаш ли још што, да ми се исповедиш?“ питаше калуђер.

„Да, пречасни оче. Једном сам у мислима пљунуо у цркви.“

Калуђер се почео смејати. „С тога те“, рече он, „не треба савест да гризе. Ми смо свештеници, па сваки дан пљујемо ипак у цркви.“

„Али то није лепо“, рече Шаплет. „Ништа на свету не би смело да је чистије од цркве, где се богу служи.“

На кратко, силесију таквих је грехова исповедио, а суве су му потоком текле, јер је он могао плакати кадгод је хтео.

„Што ти је, сине мој?“ питаше га калуђер.

„Ах, пречасни оче! Још један грех имам на души, који никад нисам признао, па се срамотим и да га искажем. Само кад помислим на то, морам плакати, као ето сада. Ја не

против наименовања патри-јарха, а ко то неће, томе нема места у клубу“

Но да причам по реду. — Наш клуб је изабрао ужи одбор од 15 особа, који ће приправити све што треба. Том је одбору поверено, да изради и адресу. Г. др. Касапиновић и г. др. Суботић, почеше већ у том одбору да сеју семе, које су донели из хамбара „Нашег Доба“. Но да се манемо онога, што се дешавало у ужем одбору. Тамо нису била господа ни у неглижеју, него онака, какве их је бог дао, а некима би било одвише криво, да их у том голом стању изнесем пред свет.

Да се држимо дакле клуба. У недељу 15. септембра по подне, била је веома значајна а уједно и веома жалосна клупска седница. Ми смо очекивали, да ће нам тада изнети већ готову адресу. На почетку нам јавише „радосну вест,“ да је оног часа стигао г. Васа Ђурђевић и уписао се у клуб. До душе г. Ђурђевић се на три места бирао за посланика, па је у једном месту ступио као „Германовац , у другом месту као „мартиновац“, а у трећем месту као „присталица загребачких и сомборских одлука“. — „Дакле је тај господин преварио оне друге две странке а не нас,“ помислише чланови клуба.

Одма за овим устаде наш клупски председник г. др. Суботић, те нам очита лекцију. Рече, да заступа мишљење мањине. А његова слатка мањина у клупском одбору тврдила је, да смо на кривом путу и да смо се покренули, да учинимо непромишљено дело. „Хоћете да тражите отклоњење повреда.“ рече. „Но какве су повреде? Автономија је повређена пензијоновањем патријарха Прокопија. Али патријарх Прокопије је мртав. Автономија је повређена именовањем г. епископа Германа за администратора. Али г. Герман није више администратор. Остало би још, да тражите отклоњење повреде, која је учињена тиме, што је г. Герман именован за патријарха. Али господо! Ја вас молим, да то не чините; јер то не може бити. Доста је ако се оградимо, да се то више у будуће не деси, а најбоље ћемо то постићи тиме, што ћемо донети „штатут о избору митрополита.“

Дабогме, да је тај говор наишао на побијање. Још пре него што се чуло мишљење одборске већине, пријавише се пуно њих за реч. Др. Јојкић, др. Милосављевић и други, бранили су сомборске одлуке, и тражили, да се не одступи од њих. И г. Миша Димитријевић изнео је мишљење већине клупског одбора, које се подударало са предговорницима. Оградићемо се против оних повреда, које се не могу више отклонити, али у погледу именовања патријарха мора се тражити отклоњење, јер се с Германом не може радити.

И сад се подиже г. Васа Ђурђевић. Говорио је дуго и много, говорио је лукаво и препредено. Плашио је, претио је, молио је, обмањивао је. Он узе да кује говор др. Суботића у звезде, а тежина говора сводила се на то, да ћемо упропастити нашу автономију, ако идемо за неким фразама и затражимо, да се Герман уклони. „Ја не марим за Германа,“ рече, „али нека остане и Герман, само да би остала автономија.“ Гг. Касапиновић и Живко Богдан, клицаху му као новом месији. Но и то би мало г. Ђурђевићу. Он је био толико дрзак, да нам узе претити. „Ако овај сабор растерају, те не узмогне радити,“ рече, „онда је сав наш рад на хрватском сабору немогућ. Ми тада не можемо уредити школе, и онда за 20 година неће бити у Троједници ни једног Србина. Томе ће бити криви они, који траже да се на овом сабору учини оно, због чега би нас растерали.“

Да после таквог понашања, г. Ђурђевић није заслужио никаква призрења, то је јасно. И ја сам узео на себе дужност, да му кажем оно, што му је требало казати. Рекао сам му, да се са мојим политичким поштењем не би могло сложити, пре четврт сата потписати једно, а сада бранити друго. Г. Ђурђевић је стари саборлија, он се не може бранити, да не зна клупског реда. Ако се дакле није слагао с нашим програмом, није требао ући у клуб. Код њега се мора претпоставити, да се као противник увукао у наше к ло, да нас разбије и разбуца. Том се приликом послужио варком, потписао је оно што не усваја, а то се ни мало не слаже са савесношћу. И ја сам протестовао против тога, да неко сме у клубу говорити против онога, што смо сви потписали.

Додирнуо сам и оно о троједничком сабору и рекао: да нашим тамошњим посланицима није нико крив ако воде рђаву и убитачну, јадну и жалосну политику. За њихове погрешке не треба да вуку нас на одговор.

Па шта се десило после овога? Г. др. П. Јанковић устаде против мене и рече, да се овде не може говорати о ничијој савести, и да сам говорио претерано. Нема г. Ђурђевић право, али немам ни ја. И већина клуба повлађивала је том мишљењу.

За овим је настао доста велики немир, а већина се трудила да умири мишљења. Ја сам отворено рекао, да ћу сутра, кад будем сасвим ладан, изазвати клупско решење: „Сме ли се говорити против онога што смо сви чланови потписали? — па ако сме, онда, ја даље у таквом клубу не могу остати, јер нисам дошао да играм комедије“. На ово су пристали многи чланови, ал вад сутра, г. Ђурђевић и сви остали не покушаваху више да говоре као јуче. Они пристадоше на то, да се тражи у адреси отклоњење наименованог патријарха..

Боље да нису. Ја ћу бар покушати да доважем, да нас је то њихово попуштање скупо стало. Кад господа нису продрла на једну страну, покушаше да продру на другу. И то им је испало за руком. — Но о томе други пут.

Политички преглед.

Аустријско царевинско веће. У царевинском већу расправљало се о изгредима у Ческој. Расправа је била бурна. Министар-председник Тафе одговорио је на интерпелацију, да жали што су се догодили изгреди, који су само из народносне мржње потећи могли; но пошто власти у напред нису знале да ће их бити, нису се могле превентивне мере учинити, да се препрече. Власти су после све учиниле и кривце строго казниле. — За догађаје у Кенигинхофу затворила је власт 75 особа, међу њима градоначалника и два вар. представника, градско заступство је распуштено и т. д. Ако се таки случајеви ма где понове, казниће се кривци свом строгошћу закона. Пошто је овај одговор узет на знање прешло се расправи о адреси, у којој су се говорници свагда враћали на изгреде у Ческој. Тако посланик Кноц (Немац) жестоко је нападао владу и ческог намесника Крауса пребацујући им да држе страну Чесима, и да сваком приликом са Немцима као са пасторчадима поступа. Говор му је пропратила левица са одобравањем, а десница је порицала истинитост речи говорникових. — Председник Смолка упутио је говорника на ред. — После ове опомене говорио је Кноц у истом смислу, наваћајући да је народносна мржња уватила терена и у војсци и међу часницима. — Влада хоће да постанемо Чеси, но намеру своју неће постићи. Дочекаћемо и ми после свих неправда да ће доћи час када ће снага немачке идеје порастити, те нас ослободити из овога тешког стања. — Тафе је одбио подметања против ческог намесника и против војске, и питао веће дали они раде лојално, који семе народносне мржње и у војску сеју? — Десница је пропратила ову изјаву Тафеову са бурним одобравањем, а левица са грозном виком и дреком. Седница је у највећој ларми закључена.

У расправи о адреси говорио је Карнери за адресу мањине, а др. Ригер за адресу већине. — Осим њих говорили су др. Хајлсберг, др. Бертолини, Шарпмид и Шукље. За адресу већине пријавило се 40, а за адресу мањине 32 говорника.

У седници од 17. о. м. одговорио је Тафе на интерпелацију Грохолског о прогањању Пољака из Немачке. Рекао је да је влада упитала пруску владу, за узрок прогањању, ова је одговорила да је то учинила из националних и конфесионалних разлога. Аустријска влада даље није могла ништа чинити, осим што ће се галичким одборима за потпору изгнаника свака помоћ пружити. —

Заплети у Индији. Епглеска ће започети војну акцију против краља од Бирме. Узрок је ове акције тај, што је краљ запленио шуме бомбај-бирманског енглеског трговачког друштва, у вредности 8 милиона франака. Но прави ће узрок бити тај што Енглеска хоће да заузме целу Бирму, која јој је јако сметала трговини са Кином. — Енглкеска је досада у два маха војевала против Бирске и то 1824—25. и 1832. године. Сваком је приликом то већи део одузела себи од некада великог бирманског земљишта — Из Енглеске отправљено је у Индију 8000 војника, који ће довољни бити да ослабело крељевство бирманско потчине енглеском краљевском скиптру.

За војводу у Брауеншвајгу изабран је пруски принц Албрехт.

Прогањање Пољака. У Варшаву стигло је преко сто из Пруске изгнаних Пољака. Тамошњи одбор побринуо се за њих колико је год могао. — Пољаци поседници фабрика отпуштају Немце раднике, а дају посла изгнаним Пољацима. Лист „Виек“ позива у једном чланку све Славене у солидарност, са којом би се могло отпора дати немачкој струји Но поред свега тога број изгнаника сваким је даном све већи. Волели би само знати па докле тако.

Египатско питање. У ствари египатског питања постигао се споразум између заступника Енглеске Друмонда Волфа и између портиних заступника. По томе споразуму, преустројиће се сва грађанска, војничка и финанцијална управа Египта. У начелу је изречено да енглеска војска напусти Египат, чим то буде могуће.

„Матица Српска“.

Записник главне скупштине „Матице Српске“ држане у Новом Саду 31. августа (12. септембра) 1895 год.

(Свршетак.)

Бр. 34 Г. С. Књижевно одељење под бр. 34 К. О. предлаже да се од до сад примљених чланови матичиних, од којих се у смислу чланка 6. устава друштвеног по дојакошњем раду њиховом може надати, да ће књижевном радњом својом процветање друштва овог припомоћи, за чланове књижевног одељења изберу ови:

1. Сава Косановић митрополит у Сарајеву.
2. Јован Борота, прота у Ст. Бечеју.
3. Др. Љубомир Радивојевић у Каменици.
4. Мита Петровић професор срп. учит. школе у Сомбору.
5. Паја Марковић професор на срп. гимназији у Карловцима.
6. Др. Јован Пачу композитор и музичар у Сомбору.
7. Пера Радуловић управитељ срп. учитељске школе у Г. Карловцу.
8. Владимир Красић учитељ у Г. Карловцу.
9. Др. Лаза Томановић из Лепетана у Далмацији.
10. Мојо Медић професор на кр. реалци у Земуну.
11. Јован Поповић управитељ више девојачке школе у Панчеву. — Предложени чланови бирају се у књижевно одељење.

Бр. 35 Г. С. Књижевно одељење јавља, да је у зај дничкој седници књижевног одељења и управног одбора од 19. септ. (1. октобра) 1884 по овлашћењу прошле главне скупштине под бр. 40 Г. С. обављен избор питомаца за стипендијску закладу Петра Костића и да су од пријављених 12 просилаца изабрани за питомце: Марко Јеремић из Черевића свршени гимназиста III. разреда једногласно, и Милан Недељковић из Каменице, слушалац II. год. филозофије у Грацу са 12 гласова против 10 које је добио Јован Максимовић. Узима се на знање.

Бр. 36 Г. С. Књижевно одељење под бр. 31 К. О. о. г. јавља да је молбу Душана Симића питомца Димитријевићевог и свршеног правника препоручило патријарху српском, да се споменути питомац може своју стипендију од 200 фор. уживати још за годину дана ради полагања строгих испита. — Узима се на знање.

Бр. 37 Г. С. Књижевно одељење под бр. 32 К. О. о. г. јавља, да су у стипендијској закладе Нестора Димитријевића остала у почетку два места упражњена, да је на та два места расписан био стечај до 20 авг. (1. септ.) о. г. и да је о томе и патријар српски извештен.

На тај расписани стечај пријавили су се ови молиоци:

1. Милан Мандровић из Долова, свршио IV гимн. разред у В. Бечкереку с врло добрим успехом.
2. Стеван Попић из Сентомаша, свршио III. гимн. разред у Карловци с врло добрим успехом.
3. Лазар Ненадовић из Модоша свршио IV. гимн. разред у Карловцима с врло добрим успехом.
4. Димитрије Мојић из Јарковца свршио V. гимн. разред у В. Бечкереку с добрим успехом. Молилац је доказво, да су мати његова и Нестор Димитријевић деца оде две рођене сестре.
5. Исидор Димитријевић из В. Бечкерека II. год. правник у Б-Пешти, положио I. основни испит.
6. Крста Јанковић из Јакова, свршио 2 разред реалке у Земуну с одликовањем.
7. Петар Симић из В. Кикинде, свршио VI гимназијски разред у В. Кикинди с врло добрим успехом.
8. Станимир Белеслијин из Т. С. Миклуша свршио III. гимн. разред у Н. Саду с врло добрим успехом.
9. Ђура Коњовић из Мохола, свршио V. гимн. разред у Н. Саду с добрим успехом.
10 Јован Максимовић из Руме, свршен гимназиста, положио испит зрелости у Н Саду с добрим успехом. Препоручује га и књижевни рад.
11. Светозар Мирч из В. Бечкерека, свршио III. гимназијски разред у В. Бечкереку с врло добрим успехом.
12. Жарко Трифковић из Винковаца, свршио

могу ни помислити, да ће се бог на мене смиловати.“

„Не говори тако, сине мој“, тешио га калуђер. „Кад би у једном човеку сједињени били сви скупа греси, што су их сви људи починили досад и које ће још починити, док овај свет буде постојао, па тај се човек буде тако кајао и тако тужио, као ето ти сада, то би му господ бог по својој превеликој милости и благости све опростио. Утеши се с тога и говори!“

„Ах, пречасни оче!“ одговори Шаплет, купајући се у сузама. „Мој је грех сувише велики, а да би се могао надати, да ће ми бог опростити, ако се ви за мене не будете молили.“

„Говори само. Ја ћу се за тебе већ молити богу.“

Шаплет је непрестано плакао и ако га је калуђер тешио. По што га је пречасни отац охрабрио, уздахну он дубоко и рече: „Пречасни оче! Кад ми ви обричете, да ћете се за мене богу молити, то хоћу да вам се исповедим ... Ја сам своју матер ружио, кад сам још дете био.“ После тих речи снова је почео горко плакати.

„Љубазни сине мој“, одговори му калуђер, „зар мислиш, да је одиста то тако ужасан грех? Зар не псују људи сваког дана свога бога? Па ипак опраштa бог свима, ако се покају, а ти мислиш, да теби тај грех неће опростити? Не плачи и охрабри се. Да си један од оних, што су Христа распели, па кад би се тако кајао — бог би ти опростио.“

„За име света, шта говорите?“ рече Шаплет. „Моја мила мати, која ме је девет месеци и дању и ноћу испод срца носила, која ме је више од сто пута у наручја дужала — ето њу сам ружио! То је грозна неправда! Ако ви за мене бога не умолите, то ми се тај грех зацело неће никад опростити.“

„Кад је калуђер видео, да Шаплета нема шта више питати, опростио га грехова и благословио у тврдом убеђењу, да је то са свим побожан и богоугодан човек, јер је његове речи за свету истину држао. А ко би се и посумњао у речи, што их човек на самртничкој постељи изговара?

„Шаплете,“ рече калуђер. „Божјом ћете помоћу скорим оздравити. Али ако господ бог вашу хришћанску душу к себи позове, да ли имате што против тога, да се ваше тело у нашем манастиру сахрани?“

„Никако не“, одговори Шаплет. „Нигде на другом месту, већ код вас желим да лежим, јер ви сте ми обрекли, да ћете се за мене богу молити. Молим вас дакле, да ми дате тело Христово и да ме причестите. До душе нисам достојан тога, али ако ви допустите то ћу онда учинити. За тим молим за последње миропомазање, да бар као Хришћанин умрем и ако сам живео као грешник.“

Свети се калуђер обрадовао томе и обрече му, да ће и то одмах учинити.

Браћа се бојала, да ће их Шаплет обманути. Прислушкивали су код зида од дасака, што је делио болесничку собу од друге собе. Више пута су хтели прснути у гласан смеј, кад су чули Шаплета, како се исповеда. По неки пут је шапнуо један другом: „Какав је то човек! Тог нит старост нит болест, нит страх од смрти, што му предстоји, нит бојазан од бога, пред чији ће суд за кратко време изаћи, није могло покренути, да не умре као највећи грешник, какви је и у животу био.“ Кад су пак разабрали, да ће његово тело црква примити, нису се више старили за остало.

Шаплета су одмах за тим причестили и последњи пут јелејем помазали, пошто му је куцнуо последњи час. Умро је истог дана, када се онако примерно исповедио. Оба брата су се из његове заоставшине постарала за угледан погреб и јавили су, да је болесник умро, па да калуђери чувају лешину и да је сутра дан однесу, као што је то обичај био.

Кад је то сазнао онај побожни отац, што је Шаплета исповедио, отишао је одмах манастирском намеснику и дао је звонити, да би се братија скупила. Кад се братија искупила, описао јој је, какви је побожан човек Шаплет био и како се он — калуђер — нада, да ће бог с њим — са Шаплетом — велика чуда чинити, те с тога предлажи, да се његово тело с особитим одликовањем и поштовањем прими. Намесник и остала братија у својој лаковерности пристали су на то.

У вече су отишли сви у кућу, у којој је Шаплетово тело лежало и држали су свечаву стражу. Другог дана однели су у одеждама и са црквеним књигама у руци мртво тело у цркву, а успут се певало и беше велика свечаност. Спроводу се прикључио готово сав народ из вароши, људи и жене. Кад су лешину у цркву унели и положили, изишао је на предикаоницу онај калуђер, што је Шаплета исповедио и приповедао је чуда о покојниковом животу, његовом целомудрију, његовој искрености, невиности и скромности. Између осталог споменуо је, што је Шаплет као највећи свој грех са сузама признао и како га је једва могао убедити, да ће му Бог опростити. За тим се обратио слушаоцима, корећи их: „А ви црни безбожници, грдите за сваку маленкост бога, богородицу и све свеце у рају.“ Осим тога говорио је много о покојниковој доброти и чистоти срца. Сви су му веровали, те после опела нагрнуше, да мртвацу целивају ноге и руке. Мал што му нису покидали хаљине с тела, а свако се сматрао за сретног, ко је могао парче од хаљине уграбити. Закључило се, да читавог дана стоји лешина у цркви, да би је свако могао видети. Идуће ноћи су Шаплета уз велику почаст метнули у мраморни сандук и сахранили га у капели, те већ другога дана почели су побожни људи на његов гроб да долазе, да њему у славу свеће пале и да му се моле. Над његовим гробом зарицали су се људи и вешали су слике од воска. Глас о његовом светитељству уједаред је тако велики постао, да се у нужди готово нико није каквом другом свецу молио, већ само светоме Шаплету. Говоре, да је бог посредством св. Шаплета много чуда починио и сада још чини према онима, који се молитвом овоме свецу обраћају.

Тако је живио и умро господин Шаплет из Прата и постао је светац. Могуће је, да пред лицем бога ужива сва рајска блаженства, јер и ако је његов живот био гадан и пун злочина, он се у последњем тренутку тако јако показао, да се бог можда смиловао и у своје га царство примио. Али пошто је то нами непознато, то морамо по делима судити, да је он пре заслужио да га вије сатанске муке него да је у рају.

Превео **З. М.**

IV. основ разред у Винковцима с врло добрим успехом.

13. Милан Трифковић из Винковаца свршио II. гимназијски разред у Винковцима с врло добрим успехом.

14. Александер Писаревић из Ирига, свршио IV. гимн. разред у Карловцима с одликовањем.

15 Ника Николић из В Бечкерека положио испит зрелости с врло добрим успехом у В. Бечкереку и I. правни основни испит у Б.-Пешти.

Како су у овој стипендијској закладу остала 4 места упражњена и то: 1.) Милана Гавриле са стипендијом од 280 фор.

2 Место Ђире Димитријевића са стипендијом од 150 фор.

3. Место Светозара Петровића са стипендијом од 250 фор.

4. Место Павла Симића са стипендијом од 200 фор. и како је Мита Вучковачки помакнут из нижег стипендијског разреда од 150 фор. на виши од 290 фор. то су остала упражњена 2 стипендијска места по 250 и 2 по 150 ф.

Књижевно одељење јавља, оа је прегледало све молбенице, са њиховим прилозима заједно и с погледом на вољу оснивачеву, на доказани успех и у наукама, сиромашно стање и на друге околности, које просиоце нарочито препоручују, пронашло је да се као најспособнији препоруче скупштини избора ових просиоца и то:

I. За прво место са годишњом стипендијом од 150 фор. ова тројица:

1. Димитрије Мојић као рођак.
2. Александер Писаревић и
3. Милан Трифковић.

II. За друго место са стипендијом од 150 фор. су ова тројица.

1. Јован Максимовић.
2. Светозар Мирча и
3. Станимир Белеслијин.

III. За треће место са стипендијом од 250 фор.

1. Ника Николић, пошто није било других просилаца, који права слушају.

IV. За четврто место са стипендијом од 280 ф.

1. Исидор Димитријевић, пошто није било других просилаца, који слушају правне науке.

Тројни предлози за прво место са годишњом стипендијом од 150 фор. и за треће и четврто место са годишњом стипендијом од 250 фор. примамају се без измене; а пошто је Јован Максимовић под бр. 13 Г. С. о. г. изабран за питомца Костићевог, то се тројни предлог за друго место са стипендијом од 150 фор. свако преиначује:

1. Стетозар Мирча.
2 Станимир Белеслијин и
3. Милан Мандровић.

Сви ови предлози заједно са молбеницама и њиховим прилозима подносе се Њег. Светости Патријарху Српском рад предузимања избора.

Бр. 38 Г. С. Председник напомиње да су му се у смислу пословног реда пријавила два предлога и то чланова Лазара Рајина и А. Сандића, и позива прво члана Лазара Рајина, да поднесе свој предлог

Члан Лазар Рајин одзивајући се томе позиву предлаже, да се распоред пречисти за главну скупштину и да се саопшти у новинама на једно 8 дана пре скупштине.

Члан др. Илија Вучетић допуњује тај предлог тиме, да се на позивницама, које се разашљу свима члановима означе бар главни предмети. — Прима се предлог др. И. Вучетића и о томе се управни одбор извешћује ради свога равнања.

Бр. 39 Г. С. Члан Александер Сандић предлаже, да се чланови матичини попишу и да се списак имена њихових изметне у дворани матичиној.

Члан др. Илија Вучетић допуњује тај предлог, да се у посебној књижици штампа устав, пословни ред и списак свију чланова „Матици Српске.“ — Предлог др. И. Вучетића прима се и о томе се управни одбор извешћује, ради свога равнања.

Бр. 40 Г. С. Председник захваљује члановима, који су на ову скупштину дошли и јавља, да је она овом приликом свој рад довршила и позива скупштину, да у смислу пословног реда избере 10 чланова, који ће скупштински записник потписати.

У одбор за оверење скупштинског записника бирају се ови чланови: А. М. Матић, Арсен Ћирић, др. Ђ. Дера, Арк. Варађанин, Светозар Савковић, Миша Димитријевић, др. Илија Вучетић, Влада Стратимировић, Димитрије Савић, и А. Сандић.

После тога разишла се скупштина у 5 сахата по подне усвликом: живио председник

Вести из места и са стране.

Нова Српска вероисповедна школа. Српска црквена општина у Ст. Шовима у Бачкој отворила је још једну вероисповедну штолу. Евала честитој општини шовској!

Српска учитељска школа у Сомбору. У ову учитељску школу уписало се 66 приправника и 49 приправница; свега 115. — Број уписаних је са 27 већи него прошле школске године. Предавања су већ у велико отпочета. — Осим обавезних предмета, предаје тамошњи учитељ г. Ст. Коњовић, приправницима трећега разреда о пчеларству. Напретку ове школе мора се сваки Србин зарадовати,

Прослава педесетогодишњице препорода хрватске књижевности. Програм прославе морао се, наредбом власти, само па пренос и сахрану седморице хрватских књижевника сузити Остале тачке побрисала је власт из програма одборовог. Сандуци, у којима почивају кости заслужних синова братстог нам народа Хрватског, били су постављени на сјајно окићени одар у мртвачници на Мирогоју. — Приступ у мртвачницу дозвољен је био публици у недељу, те ју је преко 10.000 душа, које из Загреба, које из осталих места Хрватске посетило.

На сандупима положено је било преко 50 венаца, од којих је највећи пажњу привукао лепи венац Ческих и пољских, изасланика са натписом: „Bratya Poljáhov a Čeckov — Wiesczom horváckem“. — Заступници пољски били су г.г. барон Луј Греве из Познањске и Др. Иван Лесијевски из Беча, а чески г.г Антун Чихалка и Фрања Ховорка. — У понедељак 19 о. м. пренешени су по ојници у гробницу и сахрањени су са највећим учешћем хрватског народа, у велељепном павиљону. — Овај павиљон, подигнут је трошком вароши Загреба. После сахране откривена је свечана спомен плоча, од тамно-сивога мрамора, на којој се блиста овај натпис: „Ускриститељем народа хрватскога, поборником за књижевно јединство племена словјенског југа, Вјекославу Бабукићу, Дру Димитрију Деметру Дру Људевиту Гају, Фрањи Курелцу, Ватрославу Лисинском, Драгутину Сељану, Станку Вразу у прославу педесетогодишњице њихова богом посвећена рада, овај храм мира и славе подиже главни град Загреб и предаје народу Хрватском, да части њихову успомену захвално, вредно и устрајну наставља славно им дело и сретно доврши.“ После откривења ове спомен плоче, говорио је Др. Фрања Марковић. У спомен овога знаменитог дана издао је одбор књигу: „Свечаносни спис“ који се нарочито одликује добрим садржајем и лепим сликама. У вече је био „подушни комерс“, који је јако посећен био. — При крају напомињемо да је један од пренешених покојника др. Димитрије Деметер био Србин православне вере

О Крашевском. Оседелог песника братског нам народа пољског и заточеника у немачкој тамници, мећу на велико искушење. Он је то искушење јуначки поднео, и изашао из њега као — човек. Рекли су му да ће бити помилован, ако призна да је крив а ако изјави потпуно кајање. Он је то одбио са речима да страда невино. Евала дичној старини!

† **Андрија Флат.** Умировљени велики жупан вароши Новога Сада Андрија Флат умро је у уторак.

Тисина десетогодишњица. Дознајемо из пештанских листова да ће министар Тиса славити у месецу Новембру десетогодишњицу свога министровања. Уверени смо да ни један угарски грађанин не жели дочекати још коју прославу Тисиног министровања. Као да ће ова десета година бити и последња за Тисино министарство. Дао би бог! Ово нека је наша честитка г. Тиси.

Трговина.

= **Нови Сад** 10. (22.) октобра. Мирољубиве вести, што стигоше са политичког поља из иноземство берзама у нашој монархији, допринеше те су папири од вредности знатно повисиле новом. Деснице аустријске кредитне банке са 276.70. на 283.50. Деонице угарске кредитне банке са 278. на 285, Оба папира са 7 фор. добише виши курс. Угарска златна рента са 95.75. на 97.76., угарска папирна рента са 88.70. на 90.70.

На горњим житарским пијацама, услед изгледа на мирно изравнање заплета на Балкану, цена је шеници и свима осталим зрнима устукнула натраг.

Житарска радња на нашој пијаци јако заспала, довоз је врло слаб које зато, што је сает заузет са пољским послом, а поврх то и зато, што су и на нашој пијаци са истога разлога као и на горњим пијацама, цене свему зрну (осим новог кукуруза) попустиле.

Данас је цена храни ова; Шеница I. 7 фор. 20—40 н., II. 6 ф. 80—7 ф., III. 6 ф. 50—60 н. Наполица 5 ф. 50 н. Кукуруз стари 4 ф. 30 до 60 н. Зоб 5 ф. 50 н, Јечам по каквоћи 4 ф. 30—60 н. Кукуруз нов некрљен 2 ф. 50 н. Све од 100 кгр. Кукуруза се радо пазари и на цак, плаћа се 70—80 н. од цака.

Производи. Брашно, пасуљ, маст и сланина. Брашно се по непромењеној цени јако тражи. Односи се водом и жељезницом. Млинови непрестано раде. Маст је мање тражена роба; плаћа се фина роба на више 50—51 ф. на мање 52—53 ф. Сланина од неколико дана у толикој је мери куповани, да је готово робе скоро понестало, Ваше купаца из Србије распитиваху за сушену танку и средњу сланину. Данас је цена танкој и средњој 51 до 52 ф., дебела паљена 55—56 ф. Пасуљ бели крупан 8 ф. 75—9 ф., пасуљица 9 ф. 50—80 н., жути 8 ф. 50 н. Све од 100 кгр.

Свињска пијаца. Са наше пијаце је задоста одвежено тешких свиња за Будимпешту. Тамо се вози жељезницом дневно врло много из Србије и Срема. Цене су услед живе продаје за Немачку чврсте на горњим пијацама. Код нас се плаћају тешки 33—34 нов., средњи 35—36 н., лакша роба 37—39 н. од 1 кгр.

Месарска пијаца. Рогате је марве неколико мањих партија у Србији за нашу пијацу купљено. Међутим се српских и сремских волова веома много за Будимпешту и Пожун жељезницом одноша. Цене су рог. марви без промене. Теоци на нашој пијаци млади лаки 11—12 ф., средњи 13—15 ф., старији тешки 18—22 ф. од ком. Јагњци 7—9 ф. од пара.

Време промењиво, облачно, кишовито и хладно. Вода у Дунаву расте.

*

На будимпештанској пијаци од 9. (21.) октобра. Житарска радња овлашна. Шеница јако нуђена, доклен су купци па и сами млинови врло резервисани били. Са тишњих политичних догађаја на истоку, овладала је на берзи мирнија спекулација те је и жрани цена попустила. Пазарено је шенице потиске 80. и 79.5, 8 п. 25 н. 79.4., 78. 77.7. 8 ф. 20 н., 78.3. 8 ф. 10 н. Пештанска 79.5. 7 ф. 97½ н., 79. 7 ф. 90 н., 77. 7 ф. 75 н. Стонобеоградско 78. 8 ф. 12½ н., 78. 8 ф. 15 н. Бајске 78.2. 8 ф. 10½ н., Са горње Тисе 78.8. 7 ф. 85 н.. 77.8. 8 ф; Баватске 77. 6 ф. 80 н. Све на 3 месеца.

Термини миран посао, курсови попустили. Погађана шеница за пролеће 8 ф. 38 н., 8 ф. 25 н. и 8 ф. 26 н., Кукуруз мај-јуни 1886. 5 ф. 60 до 57 н, Зоб за пролеће 6 п. 88—82 н., јесења зоб 6 ф. 54—51 н.

Узанц шеница за пролеће 8 ф. 24 н., за јесен 7 ф. 65 н. Кукуруз мај-јуни 5 ф. 50 н. Зоб за пролеће 6 ф. 80 н., јесења зоб 6 ф. 51 н.

Производи: Маст са буретом 49 ф. Сланина средња и танка 47—46 ф. 50—47 ф. Шљиве 80 до 85 ком. босанске у врећи готове 10 ф. 50 н. од 56 кгр. Пекмез славовски 14⅜.

*

У Пожуну на марвеном вашару од 7, (19.) окт. било је свега 1765 ком. угојене рогате марве. Плаћани су угарски штајерски волови 56—63 ф, немачке пасме 60—64 ф. Сремски и угарски пустарски волови 48—49 ф. од 110 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи

(од 9. октобра.)

Дукати — — — — — — — —	5·96
Наполеондори (20 франака) — — —	9·97
Немачке марке — — — — — —	0·61

Најновије вести.

— Јављају из Софије: „Бугарска влада предала је заступницима свију страних сила у препису ноту, која је упућена на Србију. У тој ноти се тврди, да су 10. септембра српски чиновници позвали Бугаре из пограничних села и тражили од њих да се побуне. Ма да се бугарска влада против овог тужила Гарашанину, ипак српски краљевски чиновници продужују што су започели. Начелници из Срежа, Властотинаца и Лупића буне Бугаре из среза трнског и царибродског. Позивају их да се побуне против Бугара и да траже сједињење са Србијом. У том случају, доћиће им одмах српска војска у помоћ. Кнезови побуњених села добиће звања, биће награђени, а становницима ће се опростити пореза и војена служба кроз пет година. Нота се свршује тиме, да ће Бугарска све бунџије строго казнити и тражи, да Србија запречи та буњења.“

— У дипломатским круговима у Цариграду говори се, да је Србија спремна да до 13. о. м. не предузима никакву даљу акцију, ако се дотле састане конференција и ако се велесиле сагласе, да задовоље Србију у њеним захтевима.

— Из Атине јављају, да је грчки војени министар поздравио спартанске добровољце а говору своме да их одушевљавао за рат По грчким листовима Грчка ће захтевати да може обезоружати своју војску, да јој се зајамчи, да се бугарски покушаји неће обновити и да ће добити отштете за мобилизацију

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Букурешт 10. септ. Пашић је данас стигао овамо из Рушчука. Њега је пустила Бугарска влада из земље, пошто је потписао обвезу, да се неће враћати у Бугарску све донде, док траје овај метеж.

Цариград. Порта је разаслала циркулар велесилама, у коме предлаже, да се у Цариград сазове конференција, која би једино са источнорумелијским питањем имала посла.

Цариград. Бугарски заступник јавио је јуче заступницима велесила, како српски краљ не само да није хтео примити нарочитог посланика кнеза бугарског, него је још наредио, да српска војска према бугарској граници ближе пође. Уједно је на ново достављена заступницима одлука бугарског кнеза, а то је, да ће се покорити оном, што велесиле буду решиле.

Одговори уредништва.

У Б*. „Сер Чапелето“ изашао је у 112. свесци „Народне библиотеке“, но то ништа не чини. „Н. б.“ је слабо растурена по народу.

Уредништву стигле су на приказ: **Књиге за народ.** 1. свеска „**Животопис народног добротвора Пере Коњевића.**“ 2. свеска, „**Буквица здравља**“ и 3. свеска „**Буквица болести.**“ Цена свакој свесци 10 новч. Наручбине се шаљу „Матици Српској“ у Нови Сад

ОГЛАСИ.

ОГЛАС

Ради поправке на црквеном торњу Лаћарачком, држаће се минуендо лицитација дана 13. (25.) октобра т. г. у 10 сати пре подне у Лаћарку.

По трошковику износи свота: дрводељски рад с' материјалом, затим лимарски (клопферски) ковачки, каванџијски и зидарски рад сви с' материјалом 1150 фор. 50 нов. а вр.

Остали услови могу се сваки дан код црквене општине у Лаћарку видити.

Давид Кристић перовођа. 1—1 **Велимир Марковић** председник.

Објава.

Жабаљска црквена општина има поправити олујином оштећени црквени торањ. Торањ је бакром покривен, а штета је до 3 квадр. хвата. Уметници који би ову радњу желили примити, нек изволе 13. (26.) октобра т. г. у 2 сата по подне на лицитацију доћи.

У Жабљу 2. (14.) октобра 1885.

Сава Поповић, перовођа. 2—3 **Исак Чура**, председник.

У АДВОКАТСКОЈ КАНЦЕЛАРИЈИ

Дра МИХ. ПОЛИТА

У НОВОМ САДУ

упражњено је место једног конципијента. Дотични треба да има квалификацију означену у §. 11. адвокатског рада. 1—2

СТАН

одма може се под кирију добити у кући удове Елисавете Цвејић у Молу, на пијаци, на добром месту за сваку радњу. — Састоји се из 4 собе, 1 велики локал за дућан или шта је коме потребно, 1 кујна, подрум и таван. 1-1

Издајем удобан стан при земљи, са 4 собе, кујном, шпајзом и стакленим форхаусом. Ближа извешћа код притежатеља куће

ГАВРЕ БИЧАНСКОГ

1—3 у Новом Саду.

ВЕЋ 87 ГОДИНА ПОСТОЈЕЋА

цар. крал. ✠ држ. прив.

ФАБРИКА ПОКРОВАЦА И ЋЕБЕТА

пређе УДОВЕ ЛИХТЕНАУЕР И СИНОВА

која већ 87 година постоји, разашиље са свог бечког стовариштa

ЋЕБЕТА ЗА КОЊЕ

дугачка 190 cm., широка 130 cm. трајне јачине, загасите боје и разнобојним первазом

по 1 фор. 65 нов.

од комада, на трошак саме фирме.

Само услед многобројног произвођења јаке потрошње у стању смо ова **ћебета за коње** изврсне каквоће и за ту чудо јефтину цену да продајемо.

Разашиљемо и у наточ (per Nachnahme.) Роба, која се подузимачу не допадне, прима се без приговора натраг.

Адресу ваља тачно означити:

Haupt-Niederlage Silberstein Wien I. Rothenthurmstrasse 14.

2—6

Власник и издавалац Милица Свет. Милетића. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.